

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatás
 vagy megőrzésére nem vállal kötelem.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 6.

A vizsgák...*

Benne vagyunk júniusban A nyakunkon vannak a vizsgák. A vizsga. A jó és rossz deáknak egyaránt ijesztő réme. Juj, a vizsga! Paedagogiai lapokban úgy, mint politikai napi lapokban folyik a tollharcz. Mekkora a tulterheés minden iskolában. Változtassunk az eddigi rendszereken. S addig-addig változtatnak, a mig kisül, hogy még jobban tele gyömszőlik a gyermek fejét. Az az ökölnyi kis gyerek izzad júniusban, de nem a melegtől, a félelemtől, a drukktól, hogy vajjon hogy is fog elsülni az a vizsga? Vizsga előtt nem esik jól az étel, éjszaka nem tud nyugodtan aludni, a mikor fölébred, legelső gondolata — a vizsga.

Pedig édes Istenem! Ugyan ki venné komolyan az alsóbb iskolákban a vizsgálatokat? Senki. A kiküldött elnökök

* Nem értünk mindenben egyet a cikk tartalmával és irányával. A vizsgálatoknak igenis van értelme. Szakembernek, paedagogusnak két-három óra is elég, hogy alapos ítéletet mondhasson, ha nem is minden egyes tanuló, de az elért általános eredmény felett. Másrészt hadd legyen alkalmuk a szülőknak meggyőződni gyermekeik előmeneteléről. Sok tekintetben azonban igaza van cikkíróknak, a ki e cikkében is eredetiséget és ötletességet árul el, — azért készségesen adunk helyet neki hasábjainkon. Szerk.

vagy igazgatók nem szerezhettek maguknak meggyőződést arról, hogy tulajdonképpen mit és hogyan tanítottak ott meg, mert a legtöbb elnök maga sem tudja, hogy abba az osztályba mi tartozik. Úgy pl. ha valamelyik IV. o.-ban egyik tanító a kamatos kamat számítását is tanítja, az elnök hozsannát zeng, — elmegy a másik IV-ik osztályba, ott nem tudnak kamatos kamat számítás példákat megtejtetni, de tudják nagyon szépen azt, a mi annak az osztálynak a keretébe vág. De azt aztán tudják alaposan. A bíráló elnök pedig konstatálja, hogy mennyivel jobb, mint emez.

Aztán a tanítóban is van élelmesség. Végre is kötelessége minden növendéknek olyan kérdést adni, a miről gondolja, hogy az megtud felelni reá. Csak nem fogja megszegyeníteni a gyermeket, nem megpirítani annak jelenlevő szülőit, s nem állítja ki osztályáról a középszerű bizonyítványt, a mikor kitűnőt is állíthat ki.

Állítom, hogy a vizsga nem igaz mértéke az évi munkának. Nem különösen az elemi iskolákban. S azt hiszem, ezt velem együtt sokan elismerik. — S éppen azért a két órai vizsgáért nem volna szabad annyira megkínözni azt a gyermeket, a ki végre is sokszor alapos készütsége dacára is egy szót sem tud szólani, míg a másik készületlen, tudat-

lan véletlenül olyan kérdést kapott, a mihez kivételesen — konyit, — nem volna szabad megkínözni a tanítót sem.

Azt kérdezheti tőlem bárki is, hogy miért állítom azt, hogy a vizsga a tanítót is megkínözze? Talán az is drukkol, az is fél? — Dehogya! Annak játék a vizsga, tisztában van azzal, hogy melyik növendéke mennyit tud. — Hanem a vizsga a tanítók között létrehozza azt, a mi meg van a kereskedőknél, az iparosoknál, az ügyvédeknel, az orvosoknál, a bankoknál, a színészeknél, — létrehozza a konkurencziát. Igen, mert a legtöbb tanító igyekszik tultenni a másik tanítón, a ki ugyanazon osztályt tanítja, a melyet ő.

A ki állításaim valóságában kétkedik, ne sajnálja a fáradságot és most, a vizsgák alkalmával járja végig az összes osztályok vizsgáit. A legtöbb helyen a vizsga úgy megy, mint a karika csapás — ezzel nem azt akarom mondani, hogy előre jelezték a tételeket, nem akarok az eredmény érdeméből levonni, de rá akarok mutatni arra a sok vergődésre, kinlódásra, amelylyel ezt elérték. Ez már nem a tanítás, nem az ismereteknek átültetése, de egy — idegromboló gépies munka. A leczkének sima folyékony, hangsúlyos előadása nagyon szép, de hogy a földrajznál vagy a számtannál, vagy a mértannál mért kellene annak úgy menni,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Különös történet.

Irta: E. M. Laumann.

Egy komor, szürke téli reggelen Amerika egyik városának lakói meglepetéssel vették észre, hogy házaik és falaik nagy sárga és vörös plakátokkal vannak teleragasztva, amelyek ujjnyi vastag betűkkel a következők voltak olvashatók:

Felhívás!

»Mendsohn John lovagot súlyos spleen támadta meg és most szórakozást keres, miért is a néphez fordul.

Mendsohn John megengedi mindenkinek, hogy a legközelebbi héten csütörtökön és pénteken palotájának pinceszéjébe lemelessen.

De mindenkinek csak 50 másodpercnyi ottidőzés engedtetik meg, a mely idő alatt, ha képes rá, öreg napjaira jólétet és nyugalmat biztosíthat magának.

Egy lépcső vezet le 15 fokkal a pinczébe, ahol egy vasajtó mögött halomszámra van az arany ezüst pénzben és rudakban. A látogató-

nak a kitűzött határidő első és utolsó másodpercze között kel bemenni és kijönnie. Ha szerencsétlenségére átlépi a kitűzött időt, úgy a szerződés, melyet sir John ezennel önként és szabadon köt minden látogatóval, hatályát veszti s felfegyverezett erős szolgálai elveszik tőle mindazt, a mit összeszedett.

Az ajtók pontban 2 órakor fognak kinyitni és pontban 4 órakor bezáratni.

John Mendsohn.

Rögtön tudakozódni kezdtek, de a hirdetés valót mondott. Nagy meglepetést ugyan nem okozott, mert tudták, hogy Mendsohnak több mint egy milliárdja van s nagyon különcz ember volt teljes életében.

Tudták róla azt is, hogy vagyonát nagy pinczében őrzi pénzekben és rudakban, sohasem spekulált s nem adta ki kamatra.

John számítása egyszerű volt.

Feltéve, hogy ember eléggé meg tudja őrzeni hidegvérét s nem veszti el lélekjelenlétét, úgy a kitűzött idő alatt legföljebb csak 700 dollárt vihet el aranyban. Ha ugyanis mindkét kézzel dolgozik a vályuban, úgy egyegy markával, legföljebb csak 7-8 dollárt

foghat meg már most az is időt vesz igénybe, míg az aczél vályuból zsebeihez, vagy bármely más magával hozott tartályhoz viszi kezét, úgy hogy legföljebb csak 35 másodpercig dolgozhatnak.

Harminczöttször megtéve az utat mindannyiszor 20 dollárral, ez éppen 700 dollárt tesz ki.

Ez a számítás egészen felizgatta John s hátratett kezekkel lépegetett végig hatalmas parkja fái alatt s bizonyos keserű élelmességgel gondolkozott az emberi gyengeség és gyarlóság fölött s főleg előre örült a majdan kínálózó izgató jeleneteknek és látványoknak. Számításához hozzávette még, hogy legföljebb csak 100 ember lesz naponkint olyan, akinek 700 dollárt sikerül elvinnie, ez két nap alatt csak 140.000 dollárt tesz ki.

Mily csekély ár ez azért a látványosságért, amit két nap alatt előtte majd legalább 3000-4000 ember viselkedése nyujt! Már a pusztá gondolat is megremegtette egész lényében s örülni kezdett a reá várakozó izgalmaknak örömeinek...

Mendsohn John fülkájában elrejtözve már hallotta az első látogató támolygó lépéseit, aki

Pártoljuk a helyi ipart!!

Czementlap, czement tetőcserép

kitűnő minőségben — mely elsőrendű jó, szép, könnyű és hófűvés védő tetőzetet képez — szolid árak mellett helyben Nagyvárad, Fűzes Fátalep 3. sz. a T. Szűcs Mihály és Társa cégnél kapható.

Kéri a czég vidéki rosszabb minőségű és állásu agyagcserép rendelése előtt gyártmányainak szives megtekintését, ahol minden további ismertetés és felvilágosítással készségesen áll a tisztelt érdeklődő közönség rendelkezésére. **A czég tetőcserép gyártmányait helyben tetőre is felrakja, tartósságáért pedig a legmesszebbmenő irásbeli jótállást vállal.**

mint a szavalásnak, ezt nem értem. Azaz, hogy értem! Azért kell, hogy lássák milyen szépen tudnak felelni még azok is, a kik talán nem tudnak.

Igy az elméleti tárgyaknál. Hát a gyakorlatiaknál? Nézzük a torna vizsgákat. Az egyik mutattat egy egyszerű gyakorlatot, a másik már variálja, a harmadik előszedi a debreczeni tornaverseny gyakorlatait, a negyedik egyenesen a budapesti tornaversenyek szabad gyakorlatait mutatja be. Persze az eredmény briliáns. — Hát aztán ez a célja az elemi torna oktatásnak? Békóba szoritani a gyermek szellemét, holott éppen a test fejlesztésre, a játékokra kellene fordítani a lényegét?

Térjünk a rajzra. Az egyik fölrak 3 m² területet rajzzal, a másik egy falat, a harmadik meg se áll, míg a négy falat betarkitva nem látja. Ma holnap a »plafontra« is rajzokat szegeznek. S milyen elragadó az eredmény. A ki többet rak ki, az a kitünőbb tanító.

Vagy nem így van? — Akkor minek okoskodni? Van-e szüksége az iskola fenntartó hatóságnak arra, hogy lássa rendezésben melyik az ügyesebb tanítója? — (Egyebet aligha lát belőle.) Gyönyörködik valaki abban, ha látja annak a gyerekek a félelmét, remegését a vizsgától? Szerez-e információt az iskola fenntartó hatóság azokból a vizsgálati jelentésekből, amelyek némelyike az elemi iskola I. osztályának számtani vizsgálatairól megjegyzi, hogy a kérdések elemiek? — vagy az azokon álló jelzőkből, a melyek némelyikénél a legelismerőbb kifejezés ez: jó v. kielégítő, míg a másikon valóságos dicshymnus szól a tanítónak? — Az iskola fenntartó hatóságnak nincs erre szüksége.

Hát a szülőknek? Azoknak rendezzenek ünnepélyeket, impozánsabb, meglepőbb, gyönyörködtetőbb lesz — a 2×2-nél. A vizsgán a szülő ugy sem látja mit tud a gyermeke. Minek akkor a szülőknek?

Hát talán a tanítónak az öröme, a gyönyöre? Annak minden. Az tudja, hogy melyik gyermek mennyire haladt. Legfeljebb azért örül a vizsgának, hogyha jól megy, nyilvános elismerést kap.

Miután sem az iskola fenntartó hatóságnak, sem a szülőknek, sem a tanítónak semmi érdemleges szüksége a vizsgára nincsen, minek akkor az? A gyermekeket megkínózni, a szülőket is drukkoltatni s esetleg megpirítani, a tanítónak is fölösleges munkát adni — miért minden?

Induljon meg a mozgalom a vizsgák ellen. Legyen az iskola a tanítás, a tanulás helye s ne a nagyképekűködésnek, a helytelen mérlegelésnek terjesztője. — Elismerem, hogy év végén kell lenni valaminek. Hát legyen. Legyen egy háladó istentisztelet, egy lélekemelő ünnepély, mely egyaránt gyönyörködteti a hivatalos személyeket, a szülőket és maradandóbb nyomokat hagy a gyermek lelkében, mint a — vizsga.

Induljon meg a mozgalom a vizsgák ellen, — de ne a tanítók köréből, mert akkor azt fogják mondani, ma még sajnos nagyon sokan, — hogy a tanítók félnek a vizsgáktól!... *Tancréd.*

A politikai válság.

Uj homo regius.

Budapest, június 6.

Tegnap még ugy hirlett, hogy teljesen stagnál a válság. Tisza maga mondotta Justhnak, hogy sem ezen, sem a jövő héten nem lesz új kormány s éppen ezért el is napolták a képviselőház üléseit.

Ma pedig nagy meglepetésre új homo regius érkezett Budapestre *Kvassay* István személyében, aki már tárgyal a koalícióval, melynek bizottsági ülésén ma részt vett. Sőt a *Bud. Tud.* egyenesen *designált miniszterelnökök* tünteti őt fel.

Érdekes, hogy ugyanerről a *Kvassay*-ról nemrégiben azt irták a fővárosi lapok, hogy

— függetlenségi mandátumra pályázik. Ha igaz, ugy nem mindennapi fordulat.

A válságnak e meglepő szenzációjáról budapesti tudósítónk a következőket közli:

A vezérbizottság ülése.

A vezérbizottság ma délután négy órára volt ülésre egybehíva, azonban ma éjjel a többség vezéreit az álmukból keresték fel az elnöknek azzal az üzenetével, hogy az ülés délelőtt tizenegy órakor lesz és olyan fontos tárgyról kell döntenie a bizottságnak, hogy minden tag megjelenése szükséges. A bizottság tagjai majdnem teljes számmal meg is jelentek az ülésen: *Kossuth* Ferencz elnökön kívül jelen voltak: báró *Bánffy* Dezső, *Szederkényi* Nándor, *Holló* Lajos, gróf *Apponyi* Albert, *Ugron* Gábor, *Barabás* Béla, *Polónyi* Géza, gróf *Zichy* Jenő, gróf *Zichy* Aladár, *Rakovszky* István, *Thaly* Kálmán, *Hock* János, gróf *Batthyány* Tivadar, báró *Kaas* Ivor, *Eötvös* Károly, *Gullner* Gyula, *Vázsonyi* Vilmos és *Tóth* János. A disszedensek részéről az értekezleten voltak: gróf *Andrássy* Gyula és *Darányi* Ignác. Igy a bizottság tagjai közül csak *Fusth* Gyula, *Komjáthy* Béla és *Sághy* Gyula hiányoztak.

Az ülés egybehívásának az volt eredetileg az oka, hogy a múlt hét végén még azt hitték, mára meglesz az ügyvezető minisztérium s a koalíciónak ezzel szemben kellett volna állást foglalni. A kinevezés elmaradt s a bizottság így a helyzet megbeszélésére szoritkozott volna a mai ülésen, ha valami nagy meglepetés közbe nem jön, amelyről a bizottság tagjainak legnagyobb része csak a függetlenségi párt klubhelyiségében szerzett tudomást.

Kvassay homo regius.

Kvassay István, a konstantinápolyi konzuli főbiróság elnöke, akit tudvalevőleg többször kombinációba hoztak a válság óta és akivel gróf *Tisza* István utolsó bécsi tartózkodása alkalmával hosszasan és több ízben tárgyalt, *fél 12 órakor megjelent a vezérbizottság ülésén.* *Kvassay* ma reggel érkezett Budapestre a legnagyobb titokban, az »Angol királynő« szállóban szállott meg s délelőtt negyed

nemsokára meg is jelent. Szegénynek látszott, de nem nyomorultnak, ruhájáról ítélve, valamikor jobb napoknak örülhetett. Körülbelül 30 éves lehetett. Az utolsó lépcsőfokon megállott, körüljártatta tekintetét, halvány arca volt, de szeméi élénken csillogtak. Még egy lépés s elkezdődött a kitűzött határidő! Azonnal észrevette a nagy óralapot.

Hirtelen nagy elszántsággal rohant neki a vályuknak s két kezével lázasan markolt az aranyhalmazba, a legnagyobb gyorsasággal tömte tele zsebeit a csillogó darabokkal, majd egy dühös pillantást vetett az óralapra s látta, hogy még csak 6 és fél másodpercznyi ideje van.

Nagysietve s tele marokkal még a kalapját töltötte meg színültig, azután idegesen felkaczagva futni kezdett a lépcső felé. Három lépés! Még kettő!! Gazdag lesz!!!

Amde az öreg kalap átázva s szétmálva a sok esőtől s összeégetve a nap tüzes sugaraitól nem bírta ki a nagy sulyt, az alja szétvált s egész tartalma óriási zajjal leesett a földre. A férfi egy pillanatra megállott, de azután újra futni kezdett, amde a négy ór utját állotta s nem engedték ki. A kitűzött határidő elmúlt egy másodperczel! Nem is tanusított ellentállást, megadta magát s engedte, hogy mindent elvegyenek tőle s azután tántorgó léptekkel sietett a lépcsőn fölfelé s kilépett a szabadba.

A türelmetlenkedő tömeget meglepte a fiatal ember sápadt arca, heves kézmozdulatai, révedező tekintete s nagy kiáltásban tört ki.

Ezalatt a pinczében a négy ór összeszedte s visszarakta az aranyakat s megjelent a második látogatón.

Ez is körülbelül harmincz éves lehetett, szintén illedelmesen öltözve, de arczán a gond sulyos barázdáival: lázasan tört előre s belemarkolt a nagy arany tömegbe s egy jó csomót kiragadva, ujjai közt engedte keresztülfolyni a pénzdarabokat vissza a vályuba, majd egy metsző éles kiáltásban tört ki, amely ugyszólván üvöltésbe ment át. Megörült. Az örök újra megjelentek s elvitték a szerencsétlent.

A harmadikat is kivezették, mint a két előbbit.

A határidőt szintén tullepte egy másodperczcel, de a nyomorult eközben észrevette John rejtekhelyét: térdre esett és sirni, könyörögni kezdett, szivetrázó hangon említve nejét, gyermekeit.

A szerencsétlen ugyszólván csontváz alak egész testében remegett, kegyelemért esedezett, azt hívén, megindíthatja a szivét annak, ki a rejtekhelyen volt, a fájdalomtól és kétségbeeséstől ugyszólván üvöltött. De néma csend volt e válasz.

Az örök kézrefogták a nyomorult teremtményt és felfelé tuszkolták a lépcsőn, ki a szabadba.

A kétórai időtartam alatt körülbelül háromszázan voltak a pinczében asszonyok, férfiak vegyest.

De ezek közül csupán csak kettő. járt el eredményel.

Az egyik 750 dollárt vitt ki magával, vagyis 4005 frankot, a másik ennél valamivel kevesebbet.

John is felment dolgozószobájába, kiszámítva, hogy ily eredménnyel nagyon könnyen s kis veszteséggel végigjátszhatja a borzalmas játékot.

Másnap újra hatalmas tömeg várakozott a kapuk előtt, de eközben elterjedt a hir, hogy legnagyobb részt azok, kik tegnap eredménytelenül jártak, az éjjel öngyilkossá lettek.

A Franklin-square és a Washingtonstreet fái embereket lóbálták a levegőben, az elhagyott utcákon még egész csomó átlőtt fejű hullát szedtek össze.

A második napon egynek sem sikerült egyetlenegy dollárt is kihozni. 107 ember járt lenni a pinczékben, ezek közül 7 rögtön felakasztotta magát, öten föbelőtték magukat s 15 a tengerbe ugrott.

Igy tette tönkre az embereket a pénzszerzés remélt könnyű módja. A meghiusult kisérlet örületbe vitte őket. Azért édes az utolsó fillér is, édeesebb a kincsnél, ha munkával, becsülettel szereztük.

tíz órákor több látogatást tett és ezután jött el kocsin a koalíció tanácskozására. Hogy mennyire tiltakoztak ő is, a vezérbizottság is, ennek ékes tanúsága, hogy *a király megbízottját a hátulsó lépcsőn vezették fel az értekezletre.*

Az ülésről csak annyi szivárgott ki, hogy *Kvassay a király megbízottja gyanánt mutatkozott be és új alapon tett ajánlatot* a kabinet megalakítása dolgában a vezérbizottságnak.

*

A Budapesti Tudósító jelenti: *Kvassay* bécsi hírek szerint föl van hatalmazva arra, hogy *designált miniszterelnökként* eljárjon, a koalícióval tárgyaljon és vele esetleg megállapodásra jusson.

Fejérváry akciója.

Szabadelpárti oldalról írják, hogy báró *Fejérváry* teljes buzgósággal folytatja kabinet-alakítási fáradozásait. A dolgok jelenlegi állása szerint a hét végéig vagy pozitív vagy negatív eldől a dolog.

Teljes szkeptícizmusra báró *Fejérváry* eddigi tárgyalásainak eredményei még fel nem jogosítanak. Az persze érthető és másképpen nem lehetséges, hogy mivel a kormány ügyeinek intézésében fennakadásnak egy pillanatra sem szabad bekövetkeznie, a Tiszakabinet minden esetre mindaddig hivatalban marad, amíg az új minisztérium megalakítható nem lesz. Ha a *Fejérváry-kombináció* nem sikerülne, meglehet, hogy másnak vezetése alatt álló ügyvezető minisztériumot neveznek ki. De az sem lehetetlen, hogy ebben az esetben a Tiszakabinet még egy ideig lelánczolva marad türehetlenné vált állásában. Ezt a fellegást Tisza intiuusai korpoltálják és nyilván magától Tiszától ered.

Az átmeneti kormány programja.

A »Budapesti Hírlap« ma bécsi forrásból holmi programot közöl, melyet állítólag utra- valóul fognak adni az új vagy átmeneti kormány tarsolyájába. Benne lesz a programban:

1. a választói jog kiterjesztése; 2. a magyar konzuli akadémia; 3. a közoktatásügyben teljesen szabad kéz nemzeti szempontból; 4. a tisztviselői szolgálati pragmatika; 5. a parlamenti reform; 6. a kétéves katonai szolgálat; 7. a progresszív adó; 8. az önkormányzat által a községekre rótt nagy terhek könnyítése és ebből a célból újabb jövedelmi források megnyitása.

Ebből a programból hiányzik minden gazdasági és katonai eredmény, de szépített formában ott van a pontozatok között a lex Daniel is; úgy hijják most, hogy »a parlamenti reform«.

Zichy János bécsi utja.

Bécsből jelenti a Magyar Táv. Iróda, hogy gróf *Zichy János*, kinek bécsi utjához különféle kombinációkat fűztek, kijelentette, hogy csak magánügyeiben járt el Bécsben. Gróf *Zichy* az Erzherzog Karl szállóban lakott és már tegnap este elutazott Bécsből.

Városi közügyek.

A közgyűlés tárgysorozata.

Ismét érdekes és hosszú közgyűlése lesz Nagyvárad város törvényhatóságának. Több nagyfontosságú kérdés kerül szőnyegre. Ilyen a többi között a választások, amelyeknél végvalahára el kell már tekinteni a protekciótól,

a barátságtól, hanem a város érdekében a legalkalmasabbat kell a pályázók közül beválasztani a megüresedett állásokba. Bizonyára nagyobb érdeklődést kelt a tisztviselők drágasági pótléka, a villamos vasut részére szükséges áramátalakító telepre beérkezet ajánlatok, a gázgyár és a város közötti jogviszony kérdése.

Ugyancsak most dönt a törvényhatóság a Fő-utca hársfáinak kipusztítása vagy meghagyása felett.

Nem kevésbé érdekes a tanács javaslata, amelylyel a Szacsvey-szobor felállításának ügyét akarja közelebb vinni a megvalósításhoz.

Összesen 48 ügyet ölel fel a tárgysorozat; tehát már csupán számszerűleg is oly sok kérdésben kell intézkednie a törvényhatóságnak, hogy előreláthatólag két vagy három napos közgyűlésre számíthatunk.

A tárgysorozat a következők:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1905. évi június hó 8-ik esetleg következő napján mindenkor d. u. 3 órákor a városház tanácstermében tartandó ülésen a következő ügyek fognak tárgyalatni.

1. A polgármester jelentése az előző havi közigazgatás állapotáról.

2. Az üresedésben levő I. oszt. alkapitányi, II. oszt. és III. oszt. számtisztai állásoknak választás utján betöltése.

3. Tolna vármegye közönségének a szerb kereskedelmi szerződés felmondása tárgyában a m. kir. belügyminiszterhez intézett felirata.

4. Arad sz. kir. város közönségének a katonai ellenőrzési szemlék tárgyában a magyar királyi honvédelmi miniszterhez intézett felirata.

5. Sopron vármegye közönségének a toloncz-ügy rendezése tárgyában a m. kir. belügyminiszterhez intézett felirata.

6. A tanács előterjesztése a városi tisztviselő és segédzsemetényzet részére drágasági pótlék engedélyezése iránt.

7. A tanács előterjesztése Kószeghy József főmérnök részére megszavazott működési pótlék fedezése tárgyában.

8. A tanács előterjesztése a villamos vasut részére szükséges áramszolgáltatás folytán berendezendő átalakító állomás s accumulator telep szállására megtartott nyilvános árlejtés eredményéről.

9. A tanács előterjesztése a légszuszoggyárral kötött szerződés lejártá folytán a jogviszony szabályozása céljából szükséges per megindítása tárgyában.

10. A tanács előterjesztése a Fő-utca külső szakaszán létesítendő gyalogjárda mellett a fák az élőfásor meghagyása tárgyában ifj. *Rimanóczy Kálmán* által beadott indítványra.

11. A tanács javaslata Szacsvey Imre szobra felállítása tárgyában.

12. A tanács előterjesztése a nagyvárad községi iskolai nyilvános könyvtár felállítása s szabályzata tárgyában.

13. A tanács előterjesztése a női kereskedelmi tanfolyamnak az 1905—906-ik tanévre szervezése tárgyában.

14. A tanács az iparos tanonciskola és az iparos segédek tovább képző tanfolyamának 1904—905. évi zárszámadását és 1905—906. évi költségelőirányzatát betervezi.

15. A tanács előterjesztése Zsurgyó Demeter és neje telkéből a köztérhez csatolt terület kártalanítása tárgyában.

16. A tanács előterjesztése Kiss Péter és neje köztérvételi ügyében.

17. A tanács előterjesztése Szabó Dezső telkéből a köztérhez csatolt terület kártalanítása iránt.

18. A tanács javaslata a Sztaroveczky gyermekórház alap készpénzének pupiláris biztosítékkal bíró záloglevelekbe leendő fektetése iránt.

19. A tanács javaslata az ev. ref. leány-

nevelő intézet építése által elfoglalt közterület díjtalan átbozsajtása iránt.

20. A tanács előterjesztése a városligethez vezető ut és Lakatos utca sarkán levő telek eladásának kimondása iránt.

21. Ugyanannak előterjesztése Hajnal Árpádné telkéből a köztérhez csatolt terület kártalanítása iránt.

22. Ugyanannak javaslata Rácz Mihály és neje telkéből a közterülethez csatolt terület kártalanítása iránt.

23. A tanács javaslata a vendéglősök, szállodások és kávéások gőzmosóda és szikvizgyár részvénytársaságnak vizdíj fizetés alóli felmentése iránti kérvénye tárgyában.

24. A tanács javaslata a nagyvárad államasutak vízvezeték vizének kert öntözési célokra leendő használatának engedélyezése tárgyában, Széchenyi Jenő latin szert. kanonok által beadott kérvényre.

25. A tanács javaslata özv. Nagy Mártonné bérleengedés iránti kérelme tárgyában.

26. A tanács előterjesztése a Széchenyi-szálloda épületénél szükséges csatornázási munkálatok engedélyezése iránt.

27. A polgármester előterjesztése az esküdtek alaprajstromának összeállításához két bizottsági tag kiküldése iránt.

28. A polgármester előterjesztése Kölbinger Karolina nagyvárad lakosnak községi kötelékébe leendő felvétele tárgyában.

29. A polgármester előterjesztése Auer József nagyvárad lakosnak a község kötelékébe leendő felvétele tárgyában.

30. A polgármester Tipanucz György volt III. oszt. vámellenőr felebbezését betervezi.

31. A polgármester Bugye Máttyás utmes-ternek uti átalány kiutalását megtagadó határozata ellen beadott felebbezését betervezi.

32. A tanács javaslata a Gilányi-korcsma-épület bérletének meghosszabbítása tárgyában.

33. A tanács Szeles-korcsma bérletére Bux Jánossal kötött szerződést jóváhagyás végett betervezi.

34. A tanács az ujjvárosi 53. és 54. számú földek hasznabérletére a m. kir. 4-ik számú honvéd gyalogezred parancsnokságával kötött szerződést jóváhagyás végett betervezi.

35. A tanács a Zöldfa alatti 5-ik számú bolthelyiség bérletére ifj. Friedl Salamonnal kötött szerződést jóváhagyás végett betervezi.

36. Lakos Lajos levéltárnok fizetés előleg iránti kérvénye.

37. Dicker Illés számtiszt fizetés előleg iránti kérvénye.

38. Mertz József irodatiszt fizetés előleg iránti kérvénye.

39. Gergelyi Ágoston végrehajtó fizetés előleg iránti kérvénye.

40. Dr. Mayer László kerületi tisztviselő 4 heti szabadságidő engedélyezése iránti kérelme.

41. Sztarill János árvaszéki ülnök 4 heti szabadságidő engedélyezése iránti kérelme.

42. Lakos Lajos városi levéltárnok 4 heti szabadságidő engedélyezése iránti kérelme.

43. Réz Bertalan rendőrbiztos 4 heti szabadságidő engedélyezése iránti kérelme.

44. Horváth Géza rendőrbiztos 4 heti szabadságidő engedélyezése iránti kérelme.

45. Csáky József számtiszt 4 heti szabadságidő engedélyezése iránti kérelme.

46. Garay Géza számtiszt 4 heti szabadságidő engedélyezése iránti kérelme.

47. Hügel Ödön irnok 3 heti szabadságidő engedélyezése iránti kérelme.

48. Gergely Ágoston végrehajtó 4 heti szabadságidő engedélyezése iránti kérelme.

Erről a törvényhatósági bizottság t. tagjait tisztelettel azzal értesitem, hogy a tárgysorozatban nevezett ügyiratok a közgyűlést megelőző napon bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1905. évi június hó 5-ik napján.

Bordé Ferencz,
főjegyző.

UJDONSÁGOK.

Hol vágjunk fát?

A város bölcsői rendithetetlenek favágó kedvükben. Ha már a közönség felzudulása megakadályozta Nagyvárad összes fáinak kivágását, hát alkudjunk. Vágjuk ki a fák felét. Mert a legfőbb dolog, hogy a mérnöki hivatal néhány levágott fát mutogathasson: ime, a hivatal modern terveinek és lázas tevékenységének bizonyossága!

Vágjunk fát? Ha mindet nem, hát felét. Ha annyit sem lehet, legalább egy negyedét. Csak legalább azokat a fákat, amelyek a Páris-patakon innen vannak, enyhítik a finánczpalota által keltett érzelmeket minden adózó polgárban. És még ráadásul a Markovics-ház oldalán levő fákat! Adjatok, adjatok hadd vágthasson fát a tanács ugysis elég fát vágatok a tanács hátán.

Tökéletesen mindegy, hogy a kipécézett helyen a fák senkinek sincsenek utjában. Széles az utca is, a járda is. Nem fog el a fa világosságot sehonnán, de ad árnyékot mindenkinek, aki tikkasztó melegben a vasut felé jár. De csak valahol muszáj fát vágni, mert különben senkisé is el, micsoda modern eszmék pattognak ki a mérnöki hivatalból!

Helyes. Ha a favágás ily fontos adminisztratív ténykedés, tessék. Mindössze a helyet lehetne talán másként megválasztani.

Maradjon a Fő-utca szép lombos, ne legyen a két oldala modern fele más. Fát vágni pedig tessék kísértálni a Szent László-térre. Van ott egy csomó modern kiszáradt akácza, a mely eldizszenlenti a teret. Tessék ezeket kivágni s helyükbe újakat ültetni.

Ha már annyira muszáj fát vágni, van hol. Ez a favágás legalább hasznos is lesz. A befásított, árnyas Szent László-tér nem lesz ugyan kopár és modern, aminőnek a Fő-utcát szánták favágó jó kedvükben, de legalább — szép lesz mind a kettő.

* **A polgármester Budapesten.** *Rimler* Károly polgármester tegnap éjjel a fővárosba utazott, hogy a miniszteriumokban a város elintézését váró ügyeiben eljárjon. Ez alkalommal a Ganz-czégnél is információt szerez a felől, hogy a még folyton tartó sztrájk miatt számíthat-e a város a czégnél megrendelt gépek idejében leendő szállítására.

* **Egyházi kinevezés.** Az apostoli király ő Felsége *Concilia* (Békési) Emil nagy-szombati kanonoknak a *biserei* cz. apátságot, — *Bucsek* István váci kanonoknak a *telkii* cz. apátságot adományozta.

* **Radnai utódja az autonómiában.** *Radnai* Farkas besztercebányai püspök, mint váradai kanonok az autonómiai kongresszuson a kalocsai érseki tartomány négy káptalanát (Kalocsa, Várad, Temesvár és Erdély) képviselte. Helyébe most e négy káptalan — mint az Alkotmány írja — *Boromissza* Tibor, pápai praelátus, kalocsai kanonokot választotta meg autonómiai képviselőül. A mostani válságos viszonyok között egyáltalán beláthatatlan, hogy összeül-e még az 1897-re összehívott autonómiai kongresszus?

* **Uj érseki helynök Esztergomban.** *Boltizár* József halála óta nincs helyettese a hercegprimásnak Esztergomban. Mint az A—ny írja, a hercegprimás *Rajner* Lajost nevezte ki esztergomi helynökévé, aki Rómából püspöki címet kap, amelyre felszentelik,

* **Palotay László aranymiséje.** Palotay aranymiséjéről most kapjuk az első részletesebb hirt. Amint már említettük, az aranymiséjét *Palotay* a Szent-Péter templomban, az apostolok sirja fölött tartotta, előkelő magyar közönség jelenlétében. Ott volt gróf *Széchen* Miklós vatikáni nagykövet, gróf *Zichy* Gyula pápai kamarás, *Kanter* Károly apát és mások. A misénél *Czaich* A. Gilbert római magyar gyóntató és a magyar-német kollégium néhány növendéke segédkezett. Megható jelenet volt, mikor Palotay könnyes szemekkel énekelte a Tedeumot; mise végén áldást adott a jelenvoltagekra s a Szent-Péter-templom falai magyarral visszhangozták az Üdvözlégy Máriát.

* **Elszakadt villamos vezeték.** A Ganz-czég olyan jól megépítette a nagyvárad villamos művet, hogy alig mulik el hét valami kellemetlen kalamitás nélkül. Tegnap este a Nemzeti hid mellett átvezető sodrony elszakadt s az áram megszakadt. Állítólag rövid zárlat folytán a sodrony elégett. A városban a legszenzációsabb hírek keringtek, hogy a villám ütött a vezetékbe. A szerelők kivonultak s helyreállították az összeköttetést. Szerencsére semmi nagyobb bajt nem okozott a kalamitás.

* **Az uszoda építése.** Nagyvárad város közgyűlése tudvalevőleg engedélyt adott özv. *Feldmann* Jakabnének, hogy még erre a nyárra felállíthatja az uszodát a városháza mellett a Körözsre. Az uszoda felállítását már korábban meg is kezdték, azonban még mindig csak az építés kezdetén vannak s ha így haladnak az épület felállításával, majd csak ősz felé lesz kész az alkotmány. Az időjárás pedig már nagyon is kánikullai s a közönség bosszankodva várja, mikor merülhet el a Körözs vizében. Igaz, hogy az utóbbi években csak június végén került sor az uszodára, de ez évben már május vége is rekkenő hőséget hozott. Különben ugy értesülünk, hogy egyelőre csak a kabinok felett építik fel a régi anyagból, míg az uszoda többi részét még ezután rendelik meg.

* **Kubinyi Zsigmond halála.** Szeged város társadalmi életének egyik vezéralakja tegnap elhunyt. Kubinyi a szegedi kereskedelmi és iparkamara titkára volt egy negyedszázadon át s nem régen ünnepelték jubileumát. Közgazdasági széleskörű tevékenysége mellett a hírlapirodalom oszlopos vezértagja volt, mint a »Szegedi Napló« főszerkesztője s a Vidéki Hírlapírók Országos Szövetségének megalakulása óta elnöke. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara méltóképen fejezi ki részvétét a halálozás alkalmából.

* **Az áldás.** Miután a nyár közönséges számítás szerint júniusban áll be, elmondhatjuk, hogy ezen a nyáron még nem volt esőnk. Melegben volt részünk bőven nem csak nappal de éjjel is. Így p. l. tegnap hajnalban 4 órakor 12 fok meleg volt. Ilyen rendkívüli hőségben a gazdaközönség kissé aggódva néz a termés elé s minden órában azt az óhaját fejezi ki: csak adna már az Isten egy kis esőt. Tegnap délelőtt még igen nagy meleg volt, a déli órákban megeredt a szél, az ég lassacska beborult s az esti órákban megeredt az eső, — az áldás, amely jótékonyan hat emberre, állatra s terményekre egyaránt. Késő volt nagyon, de ez is nagy áldás volt.

* **A törvényhatósági bizottságnak** a függetlenségi és 48-as párthoz tartozó t. tagjait pártelnökség ez uton is fölkéri, hogy a csütörtöki közgyűlés tárgyainak előzetes megbeszélése céljából ma — szerdán — délután 6 órakor a 48-as népkör tanácskozó termében összejönni sziveskedjenek.

* **A hol a bíró-asszony.** Szokatlan dolog nálunk az, hogy az asszony a kalapot ne csak

a háznál, de még a községben is viselje. De ez a szokatlan eset — nálunk megesett! Megegett *Rák-Herlány* községben, ahol a férfi népesség árván hagyta a falut, kivándorolt Amerikába. Így aztán férfi hiányában a bírói tisztségre nőt választottak meg, mert hát ha bár csak nők vannak is a faluban s legfeljebb egy két pipogya férfi — de hát azért a faluban rendnek muszáj lőnnie.

* **Halálozások.** Mély részvétellel értesülünk a fájdalmas gyászról, mely a köztisztviselőben álló Szacsvey-családot sújtotta *Szacsvey Szeréna* urhölgy halálával. Elhunyt hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után, élete 49. évében, június hó 6-án következett be. Temetése ma, június 7-én délután 4 órakor lesz a páris-utcai gyászszáztól; a requiemet pedig június 8-án reggel háromnegyed 7 órakor tartják meg a premontrei-rend templomában. — Henczidán egy fiatal leány: *Beöthy* Jolánka, özv. *Beöthy* Vinczéné egyetlen gyermeke hunyt el. Temetése ma, június 7-én délután 3 órakor megy végbe. — Tegnapelőtt hunyt el özv. *Faltay* Jánosné szül. *Kirschner* Florentin urnó, élete 69-ik évében. Az elhunyt férje a Tisza-család csegődi birtokán volt gazdasízt. Temetése ma, szerdán lesz a Damjanich-utcai gyászszáztól.

* **A nagyvárad Kossuth szoborra** újabb a következő adományok érkeztek Dr. Adorján Emil szoborbizottsági elnökhöz: Bodó Bertalan 20 kor., Szücs László igazgató az ipariskolai tantestület nevében 20 kor., Darvassy Lajos 10 kor., Sztankovics József 10 kor., Miskolc Barnabás 8 kor., itj. Berger Sámuel 5 kor., id. Nagy Lajos 5 kor., Szántó Dezső, Kovács Kálmán, ifj. Márkus János, Lengyel Géza, Szebenyei József, Békefi Lajos, ifj. Nagy János fésüs, özv. Mócz Jánosné, Weinberger Laczika, Sonnenwirt Simonné 2—2 korona: Matuska Máté, Ragályi Gábor, Babrik József, Nagy János, Könyves Ferencz, Lábl Mártonné, özv. Kelemen Andrásné, özv. Rákóczy Györgyné 1—1 korona; Léderer Ferencz Sicherman István egy 1905 április 24-én tartott gyermek színelőadás jövedelméből 1 kor. 8 fill.; Geszti László 40 fillér, összesen 108 kor. 20 fill. A szoborbizottság az adományokat a Kossuth szoboralaphoz csatolja s a hazafias adakozóknak köszönetét fejezi ki.

* **Érdekes rózsakorzó.** Bizony régebb volt már az, amikor a Rhédey-kertben rózsá ünnepélyt rendeztek. Azóta minden évben rendeznek ugyan rózsá kiállítását, újabban rendezen a színházban, — de most a városi árvaház női választmánya legutóbb tartott választmányi üléséből érdekes kéréssel fordul a városhoz. Ugyanis azt kéri, engedje meg a város, hogy miután e hó 12. és 13-án a városi árvaház alap javára az ezred-évi emléktérnek a garasos híd től a nagyhídig terjedő részén, kizárólag, e sétányon rózsakorzót óhajt rendezni, a jelzett időre engedje át a város azt a területet a jótékony cél érdekében. — Valószínű, hogy a város nem zárkozik el ez elől a kérés elől s így e hó 12. és 13. napjain az ezred-évi emléktérnek gyönyörködhetünk városunk szebbnél-szebb rózsáiban.

* **Kézrekerült betörő.** A Körös utcai Steiner Benjamin féle valamint a Fő utcai özv. Büll Sámuelné féle lakásokban elkövetett lopások tettesét *Farkas* Józsefet (álnéven *Károlyi* Ferencz) a békéscsabai rendőrség elfogta és a tegnap este fél 9 órakor érkező vonattal Nagyváradra szállította. *Farkas* József lopásért már három ízben büntetett egyén, aki a Várad rendőrség előtt részleges beismerő vallomást tett és e vallomás alapján a rendőrség még mai napon be is szerezte mind ama tárgyakat, melyeket *Farkas* ellopott. A Körös utcai Steiner Benjamin féle lopásra nézve előadta, hogy nevezett lakásának folyosójára északa ittas állapotba be tántorgott, hogy ott kiáludja magát. Hajnalban felébredvén a nyitva felejtett szoba ablakon keresztül bemászott a szobába és amit ért, összeszedett és magával vitt.

* **A Lloyd orfeum** családok szórakozó helye lett, estéről-estére nagyszámu és előkelő

közönség keresi fel és hallgatja végig e kitünő *orfeum-társulatát*. Előadásain *Tacianu* és *Czinka* Panna, e két elsőrendű művész még csak néhány napig marad itten, tehát ne mulassa el senkisé is e két különlegességi attrakciót meghallgatni, ezeket látni és hallani kell. Sokat mulat a közönség *Grünau* szellemes és kitünő kuplén, valamint a bohózatok is igen kacagatók. Általános tetszés és igen sok taps kíséri *Christeussen* dán énekesnő, valamint *Fodor* Elza táncosnő előadásait, nagyon tetszenek még *Vidra* Irén, *Kaczér* Erzs, *Caretti* Olga énekesnők és *Tihanyi* komikus is. Diszkrét családi műsor. A helyiség nagyon kellemes és jó levegővel bír, eső ellen védve. A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kéri tisztelettel az igazgatóság.

x **Sok pénzt takarít**, ha mindennemű vásznat, ágyneműt, paplant, takarót, női és férfi fehérneműt közvetlenül gyárakból rendel. *Kereskedelmi iroda Budapest, Kerepesi-ut 65. I. em.*

x Elismert dolog, hogy az **Amerikai Aruház** (Olaszi Bazar-épület) olcsó árai utólrétegetlenek, így tehát feltétlen érdeke a vásárló közönségnek, hogy szükségleteinek beszerzésére oda forduljon, főleg a költözködéshez szükséges garnitúrák, függönyök, szőnyegek, paplanok és madráczokban meglepő nagy raktár van, úgy hogy a legkényesebb izlés is a legkönnyebben ki lesz elégítve.

Uj

butor-ipartelep

Nagyvárad, Szent-László-tér
Rimanóczy-ház (Holdas templom mellett.)
Telefon-szám az egész megyére: 584.

Butor ipar-vállalat!

Nagy raktár

modern szalon-, ebédlő-, háló-, fürdő-
szálloda és mindennemű tükör, réz
és vasbutorokban.

Saját műhelyekben készülnek
minden e szakmába vágó kárpitos,
asztalos stb. munkák legszolidabb kivitelben,
a legjutányosabb árak mellett.

Kiváló isztelettel 1082.

Büchler Márton.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: A rátartós királykisasszony új operett.

Csütörtök: A rátartós királykisasszony új operett.

Péntek, szombat és vasárnapra nézve most folytak a tárgyalások egy elsőrendű fővárosi vendégművész szereplése iránt.

Ujházy búcsúfélépte. Egyik leghatalmasabb alakításával, Shylockkal bucsuzott el tegnap a Szigligeti színház illusztris vendége. Az egész ország ismeri ezt a szerepet, még pedig jó részt Ujházytól. Azt a fekete lelket, a mi a velencei zsidó uzsorás jellemét képezi, mesterien tudta Ujházy színre vinni. A gyűlölet és szenvedély nem kevésbé hű képet kaptak. Az uzsorásnak minden jellemvonása megdöbbentő igazsággal szólalt meg alakításában, a

mely teljességgel méltó a legteljesebb elismerésre. Shakespearét így megérteni s így megértetni tudni: ez csak igazi nagy tehetségeknek adatott, a minők közt első helyen áll a mi Ujházyunk.

Az itteni keret bizony gyenge volt. Nem szoktunk mi a shakespearei légkörhöz, nagyon kezdők voltak benne művészeink. A jószándék azonban megvolt s e jó szándék elismerést érdemel.

A közönség a földszintet egészen megtöltötte; csak a kényes páholyok tüntettek ürességükkel.

Komlóssy Emma Nagyváradon. Komlóssy Emma a budapesti népszínház kiváló művésznője holnap, csütörtökön megkezdte három estére terjedő vendégfellépését a Szigligeti-színházban. A jeles művésznő mióta elkerült Nagyváradról, hol jóformán mint kezdő színésznő szerepelt, óriási haladt, úgy hogy most a budapesti népszínháznak valósággal ünnepele tagja. A bájos művésznő 3 legjobb szerepében fog a váradi közönségnek bemutatkozni, ugymint a Koldusdiák (czimszerep), Boccaccio (czimszerep), Casanova (hármast női szerep). A Komlóssy Emma fellépteit rendes helyárakkal, bérletben rendezte a színház igazgatósága. Az első fellépés a Koldusdiák operettére már ma, szerdán délután 3 órától lehet jegyeket előre váltani.

A boszorkány. Ma este Sardon Viktor nagyhatású drámája, a Boszorkány kerül színre a Szigligeti-színházban elsőrendű szereposztásban.

Rátartós király kisasszony premierje a jövő hétre halasztott.

EGYESÜLETEK.

A Kath. Kör választmányi ülése. A nagyváradai Kath. Kör választmánya ma, szerdán, június hó 7-én délután fél 6 órakor ülést tart.

Igazságszolgáltatás.

Mikor a domnu kurátor haragszik. Nagy ur falun a parasztkurátor, nem jó vele kikötni. Ezt tapasztalja a szentlázári görög kath. tanító is.

Szegény tanítóra megharagudott a kurátor ur, amiért nem nézte el az ő apró gazdálkodásait. Haragjában kapta magát s január 1-én nem adott a tanítónak a fizetéséből egy vak garast sem. Nyolcz gyermeke van a tanítónak, a tél meg hideg szokott lenni Szentlázáron is, denique pár nap alatt elfogyott a fa is, a pénz is. A tanító terjesztette a civilizációt, 8 gyermeke pedig félig fagyva éhezett otthon. S a kurátor, akinek a tanító 5 fiát oktatja, világgért nem adta volna ki a tanító fizetését.

Szegény ember ebben a rettenetes helyzetben kiküldte a cselédjét az udvarra s elvétellett az iskola fájából 6 hasábot azzal, hogy amint lehet, visszaadja. Egy hét múlva valami temetésből került pár fillér, azon fát vesz s első gondja volt az iskolának a 6 hasábot megadni.

A parasztkurátor pedig kapta magát és feljelentette a szerencsétlen tanítót — *lopásért*. A margitai járásbírósa bünsnek mondta ki s elítélte őt koronára; a kurátor pedig vihogva hirdette, hogy a tanítót kidobhatja az állásából.

Igy került az ügy a nagyváradai törvény-

szék elé, ahol a tanítót dr *Krüger* Aladár védte.

A törvényszék Nagy József elnöke alatt elfogadta a védő álláspontját és a sokat meghurcolt embernek elégtételt adott: a vád és következményei alól *felmentette*.

Az illetékes hatóság bizonyynyal gondoskodni fog róla, hogy a kultura katonáit analfabéták szeszélyeitől megóvja.

A boszorkány. Andor Péter és felesége pói lakosok ráfogták *Pelle* Györgynére, hogy boszorkány, ki az emberek és az állatok megfertőzésével foglalkozik. Pelléné rágalmozóit feljelentette a nagyvárad-vidéki járásbírósnak, de felmentették őket a vádalól. Pelléné azonban megfelelt az elsőbírósa ítéletét és így került az tegnap a királyi törvényszék, mint felelősségi bíróság elé, mely Nagy József elnöke alatt foglalkozott a rágalmozással. A törvényszék a vád és védelem meghallgatása után megváltoztatta az elsőbírósa ítéletét; bünsnek mondotta ki a vádlottakat, kiket 1—1 napi fogházra ítélték.

NYILTÉR.

KEMÉNY BÉLA

okleveles mérnök

magánmérnöki irodája

NAGYVÁRAD, Beöthy Ödön-utca 2. sz.

elvéllal *felméréseket, parcellázásokat, tagosításokat*, tervez és épít vízhasznosító berendezéseket (*belvízelcsapolást, alagcsövezést, öntözést*) készít ipari vízhasználatokra (*vizi malmok fűrészmalmok stb.*) vonatkozó terveket, tracciroz, tervez és épít *erdei-, bánya- és más iparvasutakat*, elvéllalja *magas építmények* tervezését, költségvetések készítését, *építések vezetését, leszámolások felülvizsgálását*. — Iparhatósági telepengedélyezések kieszközlésére szerkeszt *üzemleírásokat*, elvéllalja *szakértői szemlék* tartását, *szakvélemények* szerkesztését, valamint minden más e szakba vágó munkák készítését.

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, uj „Bazar“-épület színház oldal.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a **legújabb divatu** és a **legjobb minőségű tavasz** szöveteim raktáron vannak, melyekből a legújabb és legelegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papság figyelmét *sima, fekete* áruimra, melyekből nagy raktárt tartok a **Főtisztelendő papság részére**. Állandóan nagy választék **reverenda czimáda** és egyházi **kvadrátu**, sokból. **Birétum, capuczin, camaura**, továbbá **Mucztuma** legszebb és finomabb selyemből. Továbbá egyedül raktára a mai idény legszebb és legczélszerűbb **hit, remény, szeretet**

Övének (cingulus), mely egyedül csak nálam szerezhető be.

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka jutányos ár volt, melytől eltérni a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitünő tisztelettel:

Bumbera Imre,

65

polgári- és papiszabó.

TÁVIRATOK.

A politikai hírek.

Budapest, június 6. (Saját tud. távirata.) *Kvassay*, a konstantinápolyi konzuli bíróság elnöke ma délben felkereste *Andrássy* Gyula grófot és *Kossuth* Ferenczet, kikkel arról tanácskozott, hogy a végleges kibontakozásig hajlandó volna-e az ellenzék egy oly átmeneti kormányt működésében támogatni, mely programot nem ad ugyan, csak az ügyeket intézi egy-két hónapig.

Kossuth Ferencz *Kvassay*val folytatott beszélgetése után rögtön ülésre hívta össze a vezérőlbizottság tagjait. A bizottság ülésén *Kvassay* is megjelent és a következőket mondotta:

Nem vagyok homo regius és nem a felség küldött Budapestre, hogy a koalícióval tárgyaljak; ha nem azért jöttem, hogy mint jó magyar hazafi előterjesszem saját egyéni véleményem, mely szerint a válságot megoldhatónak vélem. Mig új kormány nem lesz a felség nem hajlandó *Tisza* István grófot a kabinet vezetésétől felmenteni.

A kinevezendő átmeneti kormány nem fog a Háztól költségvetést és katonát kérni, csak az ügyeket fogja vezetni addig, mig a nemzet és a korona közti differenciák elintézését nyernek. Ha a koalíció szívesen látja engem, vagy mást egy ily kormány élén; az ideiglenes kormány működése alatt a felség hajlandó volna engedményeket adni a nemzetnek. Ezek az engedmények az önálló vámterület záros határidőn belüli előkészítése és a katonai téren a kilenczes bizottság programjában felvett pontok lesznek. Ezért az ellenzéknek 6-7 százalékos kvótaemelés kellene adni.

A vezérőlbizottság ülésén legtöbben naitásnak tartották az előterjesztést. A bizottság az értekezletről hivatalos komünikét is adott ki, mely azt mondja, hogy mivel az előterjesztés csak egyéni vélemény volt, nem hozhattak felette érdemleges határozatot.

Kvassay előterjesztésével kapcsolatban azt beszél politikai körökben egy megbízható bécsi hír alapján, hogy a király csakugyan hajlandó volna nemzeti engedményeket, ezek között önálló vámterületet adni, de ezért a parlamenttől negyvenszázalékos kvótaemelést kérne.

Széchenyi gróf lakásán ma több főrend tanácskozássra jött össze. Az értekezleten elhatározták, hogy a főrendiház feliratot fog intézni a felséghez, melyben a válság sürgős megoldását fogják kérni.

A szabadelpvüpart intéző bizottsága is ülést artott ma este, melyen semmi határozatot sem thoztak, csak nagy megdöbbenéssel beszéltek az esetleges kvóta emelésről.

Az orosz czárt meggyilkolták?

Budapest, június 6. (Saját tud. táv.) Megdöbbenő hirt vilt világgá ma a *Neue Freue Presse* estiszáma. Egy pétervári értesülés szerint azt írja, hogy az orosz czárt ma meggyilkolták.

Berlinből jelentik, hogy ma ott is elterjedt a czár meggyilkolásának híre s Vilmos császár a délután folyamán kétszer az orosz nagykövethoz ment tudakozódni a czár sorsa felől,

A borzalmas hirt még hivatalosan nem erősítették meg.

A német trónörökös esküvője.

Berlin, június 6. A trónörökös esküvőjének előestéje az Operában adott diszeldadásal végződött, amelyen egy felvonást adtak Lohengrinből, egyet pedig a Mesterdálnokokból. A ház pompásan fel volt diszitve. Az udvari páholy közepén a jegyes pár ült, kívülök jelen volt a császári pár és a mecklenburgi nagyhercegi pár.

A forradalom.

Danzig, június 6. Pétervárról jelentik, hogy Bulygin belügyminiszternek az a szándéka, hogy legközelebbre egybehívja a népképviselői gyűlést, a mely döntene a háboru kérdésében.

Bülov német kancellár — herczeg.

Berlin, június 6. Vilmos német császár a német trónörökös esküvője alkalmából gróf Bülov német birodalmi kancellárt herczegi rangra (Fürst) emelte. A kancellár rangemeléséről hónapok óta irnak a német lapok; a császár ugyanis a kereskedelmi szerződések sikerres megkötése és letárgyalása alkalmából akarta már kitüntetni kedvelt kancellárját, de a német közvélemény egy része annyira kárhottatta és ellenezte a szerződéseket, hogy a császár jónak találta a kitüntetést későbbre halasztani, aminek időpontja most következett el.

Delcassé lemondása.

Páris, június 6. *Delcassé* lemond külügyminiszteri állásáról és helyét ideiglenesen maga *Rouvier* miniszterelnök fogja betölteni, akinek a szándéka, hogy a Marokkot illető tárgyalásokat személyesen vezesse.

A háboru.

Hamburg, június 6. A negyedik orosz hajóhad részére innen kiválogatott tengerészek Libauból azt az értesítést kapták, hogy visszatérhetnek Hamburgba, mert szerződésük felbontottnak tekinthető. Ebből azt következtetik, hogy Oroszország nem akarja kiállítani a negyedik flottát.

Sanghaj, június 6. A »Kucilin« angol gőzös ideérkezett, magával vontatva egy orosz torpedóüldözőt, melylyel *Saveisantól* északra találkozott. A torpedóüldöző fedélzetén 180 ember volt, amely számban három más orosz hajó legénységéből felvett emberek is vannak. A hajót hat nap óta az áram ide-oda üldözte, anélkül, hogy ezzel szemben a kormányzás védekezni tudott volna. A hajón volt eleség is csaknem egészen elfogyott. A hajó legénységét *Wufungba* vitték egy orosz szállítóhajóra.

London, június 6. A *Times* jelenti Washingtonból: A német követ meglátogatta az orosz és japán követséget és ott beszélgetést folytatott: valószínű, hogy a béke érdekében.

Pétervár, június 6. A varsói katonai kerületben a hadicélokra lómustrálást rendeltek el.

REGÉNYCSARNOK.

PENELOP.

66.

Angol regény.

A lámpák fénye a gyászruhas alakra esett, a mint a hosszú asztal mellett egyedül ült s az ujján lévő kis türkisz gyűrűt nézte. Könyvek csillogtak a hosszú szempillákon; arczára félig mosolygó, félig bánatos kifejezés ült, mi végül boldog elégedettségé változott, amint *Everardra* gondolt. — Bohókás gyöngédséggel csókolta meg a kis gyűrűt, mi közben egészen elpirult, s aztán az ebédöt elhagyva, lassu léptekkel, a nagyáénje szobájába indult.

A nehéz piros függönyt félrehuzva, kinyitotta az ajtót s belépett.

Chartres kisasszony a tűz elibe gördített divánon feküdt, fehér harászból készült kötött shawl volt a vállára téve, s a lábára pihével töltött kis párna volt vetve. — *Chartres* kisasszony szobája különben a kényelem és fényűzés netovábbja volt, a legnagyobb és legjobb szoba volt az egész házban, három nagy ablakkal délnek.

A piros függönyök most le voltak bocsájtva, s az öltöző asztalon viaszgyertyák égtek, egy csomó metszett üveg- és ezüst toiletté-eszközre vetve fényüket. — *Chartres* kisasszony szerette a kis apróságokat s miután életének legalább a felét a szobájában töltötte, igyekezett mindent, a mi a kényelemhez és fényűzéshez tartozott, maga köré gyűjteni.

Az egyik ablakban ritka páfrányok illatoztak, s bár a virágok illata, mint mondá, főfájást okoz, mégis mivel ezek a zöld, hullámzó növények finom leveleikkel oly szépek voltak — nem tartotta illatjukat ártalmasnak. E mellett bársony karos székek és pamplagok diszitették a szobát. — Az ágya pedig, fehér csipke függönyével oly tökéletes volt, a milyent a kárpitos mesterségben emberi találékonyosság csak kigondolhatott, s azok a finom, csipkefodros váncosok szinte kívánatosá tették a pihenést.

Chartres kisasszony igen szerette nagy, meleg és elegánsul butorozott szobáját, itt töltötte el egész idejét, kényeztetve, — ápolva magát, itt fogadta az orvosát, ki üterét számálta, nyelvét nézte, apró pletykákkal mulatatta, s a honoráriumot zsebre vágva, méltóságos magatartással távozott; teljesen meglegedve önmagával és a világgal, de különösen ezzel az igazán hasznos és pompásan jövedelmező beteggel, a ki egészséges volt, mint a makk, mégis mindig azt képzelte, hogy beteg.

Chartres kisasszony éppen a harmadik kötetébe volt mélyen bele merülve egy érdekes regénynek, midőn *Penelop* belépett. A kis asztalon, melynél ült, rózsaszínű aranyos porcellán kávés servicze állott, a rózsaszínű ernyővel borított lámpa kellemes világot vetett mindenre. Tom, ebédutáni pihenőt tartva egy puha gyapjas fehér pokróczon, a tűz előtt heverészett a boldog meglegedés dalát dorombolva magában.

Künt a szél vadul sivitott, de a szobában annál kellemesebb volt a levegő s Tom és urnője olyan boldogok voltak, a milyenek csak a tökéletes jólét, kényelem és gondtalan élet mellett lehetnek.

Penelop leült egy karosszékre.

— *Ninikém* — mondá — igazán sajnálom, hogy ma este megint gyöngélkedik.

— A keleti szél az oka — válaszolá a beteg, barna szemét a regényről lomhán föl-emelve. Holnap még hivatom a doktort, hogy adjon tanácsot

— Jó lesz, — felelt a lány.

Penelop, félig elfordulva, a tűzbe nézett s az ujján lévő kis türkisz gyűrűt forgatta.

Hirtelen megfordult s miközben rózsaszínű pir
ömlött el arcán, így szólt:
— Néném, — Daubeny ur ma délután itt
volt.

Volt valami a Penelop szemében, a mi
Chartres kisasszonynak feltűnt s a regényt
nyugtalanul dobogó szívvel tette le kezéből.

— Miért volt itt? kérde.

Erre az egyenes kérdésre Penelop még
jobban elpirult.

— Mert — kezdé.

(Folyt köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

B. L. Margita. A megyei közigazgatási
bizottság már évek óta nem a hónap első hétfőjén,
hanem szerdáján tartja üléseit. A holnapi ülésen
azonban még nem kerül a kért dolog tárgyalás
alá, hanem csak a júliusi ülésen, — addig tanul-
mányozza az előadó. Figyelemmel kísérjük.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, jun. 6.

Osztárhitelrészvény — — —	512.94
Magyar hitelrészvény — — —	806.50
Leszámloló bank — — —	464.50
Rimamurányi — — —	514.—
Oszták-m. államvasuti részvény — — —	649.—
Közuti vasut — — —	569.50
Városi villam: s vasut — — —	339.—

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, jun. 6.

Buza máj.-ra — — —	16.32
Buza okt. — — —	13.20

Rozs okt.-re — — —	16.20
Tengeri julius 1905. — — —	15.06
Zab ápr. ra — — —	14.30
Repeze aug.-ra — — —	23.20

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1905 jun. 6-án.

Magyar aranyjáradék 4% — — —	118.—
Magyar koronajáradék 4% — — —	97.60
Magyar koronajáradék 3 1/2% — — —	84.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — — —	98.—
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény — — —	98.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön — — —	224.—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön — — —	1.70
Oszták járadék papirban — — —	100.40
Oszták járadék ezüstben — — —	101.—
Oszták járadék aranyban — — —	1.20
Oszták korona járadék — — —	100.50
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	154.—
Oszták-magyar bankrészvény — — —	16.50
Magyar hitelbank részvény — — —	783.—
Oszták hitelbank intézeti részvény — — —	66.425
Oszták-magyar államvasuti részvény — — —	66.575
20 frankos aranz (Napolendor) — — —	19.08
Német birodalmi márka — — —	117.30
London vista — — —	24.025
20 márkás arany — — —	23.40

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagy magtár kiadó.

Várad-Velenczén, a volt Wein-
berger-féle telepen. Ertekez-
hetni a **KALAPGYARBAN**
Friedländer Hermannál. Telefon: 143.

Haász Manó

kézmű- és divatáruháza

NAGYVÁRAD, Zöldfa-u. elején.

Határozott bámulatot
kelt az az óriási forgalom,
ami e üzletben van. S e
nagy forgalom azért van
mivel sehol nincsen olyan
nagy raktár szép és diva-
tos czikkekből mint e
czégnél. Hogy az árak
pedig a legolcsóbbak, az
már rég elősmert tény

*Mesésraktár cristaline
line, paupline gernadinok
ruhavászon és indusaba-
tisztkból.*

Biharmegyei Takarékpénztár

Zálogháza

Kossuth-utca

Kölcsönt ad: *érték papi-
rokra, éksze-
rekre, iparicikkekre és ingó-
ságokra* a legolcsóbb kamatláb mellett,
a fűrdő-évad beálltával elfogad minden-
féle értékeket jutányos őrzésdíj mellett.

Ujjonnan berendezett üzlet!

Wallerstein Fülöp Fiai cég

(B é m e r - t é r.)

Üzletünket kézmű-, divat-, rövid-, és diszárúkkal **egész ujjonnan** berendeztük, van
szerencsénk a t. vevő közönségnek erről részbeni és rövidkivonatu árjegyzékünket szives áttekintés
végett bemutatni.

Elvünk ezután is finom minőségű árukat olcsó szolid szabott árak mellett kiszolgálni.

Árjegyzék kivonat:

Ruha szövetek 120 széles métere már 30 krtól kezdve.
Tiszta gyapju szövetek 120 széles minden szín-
ben 50 krtól 1 frt 50 krig.
Costüm kelmék 140 széles métere 1 frttól 4 frtig.
Grenadinok minden divatos színben 120 széles
1 frt 25 kr.
Musslinok nyári ruháknak nagyon alkalmas tiszta
gyapju métere 1 frt.
Legujabb félgypju delainek 28 kr.
Legujabb gyapju delainek 45 krtól 55 krig.
Valódi francia delainek 65 krtól 75 krig.
Selyem árukban Glória minden szín 50 kr.
Pongis minden szín 68 kr.

Luisin, mevrelieu, minden szín elsőrendő 1 forint.
Messalin minden divatos szín 1 frt 40 kr.
Blous Selymek már 50 krtól kezdve 3 frig.
Fekete ruhának való selymekben nagy választék
minden árban.
Különlegesség 120 széles Saten de Lyon métere
3 frt 50 kr.
Mosó áruk karton, zephir és levantínok 25 krtól
kezdve legjobb kivitelben.
Mindenféle bélésárúk.
Nagy raktár vászon, chiffon és kész fehérneműekből.
**Dus raktár szőnyeg, függöny és papla-
nokban.**

A tisztelt közönség nagybecsü bizalmát, melyet eddigi jutános árainkkal és szolid kiszol-
gálásunkkal eddig is szerencsések voltunk kiérdemelni továbbra is kérjük, vagyunk

kiváló tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai.

Zöldfa kávéházzal szemben meglepő **árengedmény.**

MEGVETTÜK A
SZABÓ TESTVÉREK

mindkét rőfös és női divatáru üzletét a Zöldfa-utcán.

Teljes eladásra kerül mindkét áruraktár.

Ez alkalommal fontos tudni való, hogy költözködési idény alkalmával eladásra kerülnek: *Futó- és szobaszőnyegek, ágyterítők, függönyök, paplanok, asztalneműek, ágyhuzatok, schiffonok és rumburgi vásznak, női és férfi kész fehéreneműek, divatos nap, és esőernyők, finom szövetek és más száz meg száz divatcikkek.*

KOVÁCS L. és TÁRSA Nagyvárad, Zöldfa-utca, Zöldfa-kávéházzal szemben.

Üzleti helyiségek kiadók!

Üzleti állványok eladók!

KECSKEMÉTY ISTVÁN

ÉTTERME és SÖRCSARNOKA Nagyváradon, Lukács György-(Köfaragó)-utca sarkán.

Kitünő teke-pálya!

Van szerencsém a n. é. közönség és igen tisztelt vendégeim becses tudomására hozni, hogy *teljesen újonnan átalakított és jól gondozott*, minden kívánalmat kielégítő

teke-pályámat már megnyitottam és azt a szórakozni vágyó közönség szíves rendelkezésére bocsátottam.

Tisztelt vendégeim szórakozására egy legújabb zenélő **automata-zongorát** állítottam fel.

Továbbá ajánlom **magyaros konyhám, tisztán kezelt boraim**, jutányos ár és pontos kiszolgálás mellett.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

743

KECSKEMÉTY ISTVÁN, vendéglős.

Kerthelyiség megnyitás!

Tisztelettel hozom tudomására a m. t. közönségnek, hogy *nyári kerthelyiségemet*.

4-én vasárnap egyik helybeli kitünő cigányzenekar közreműködése mellett ünnepélyesen **megnyitottam**.

Kitünő magyaros étkek, frissen csapolt márcziusi SÖR, valamint saját termésű, **tisztán kezelt HEGYI BOROK** felszolgálásáról gondoskodva van.

Előzékeny kiszolgálás!

Polgári árak!

Társas ebédek, vacsorák vagy takomák étlap szerint vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak. — **ABONENSEK** részére mérsékelt árszámítás.

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szíves figyelmébe ajánlani újonnan berendezett **VENDÉGSZOBÁIMAT**, melyek tisztántartására különös gondot fordítok, valamint **SZÁLLÓHELY** is jutányos ár mellett szíves rendelkezésre áll.

MÉG EDDIG NEM TUDOTT SENKI

Olyan feltünő szép árut honi, Cosmanosi és Köchlini gyártmányt

Olyan nagy választékban creton, batiszt, zefir, ettamin és poupelint,

Olyan olcsó árban eladásra bocsátani,

mint **Klein Menyhért**, jóhírű divatkereskedő

Szt.-László-tér Holdas-templom mellett.

Kinek föelve, hogy áruai a divatnak minden tekintetben, de első sorban a czélszerűségnek feleljen meg.